

aan de gemeenteraad
onderwerp Reactie op Motie Zwemvaardigheid kinderen in Gouda

van het college van burgemeester en wethouders
datum 17 december 2024
dossiernummer 8901

memo**Samenvatting**

Het college heeft naar aanleiding van een ingediende motie bij de zwemlesaanbieders in Gouda onderzocht waarom kinderen geen of minder dan drie diploma's halen. Naar aanleiding van de resultaten doet het college een aantal suggesties voor maatregelen die getroffen zouden kunnen worden om de zwemveiligheid te verbeteren.

Doel

Met deze memo geeft het college antwoord op de vragen die de raad gesteld heeft in de Motie Zwemvaardigheid kinderen in Gouda, van 10 april 2024.

Aanleiding

In de motie Zwemvaardigheid kinderen in Gouda van 10 april 2024, heeft de gemeenteraad het college de volgende zaken gevraagd:

Constaterende dat:

- Het landelijk percentage kinderen tussen de 6 en 16 jaar dat geen enkel zwemdiploma heeft, is meer dan verdubbeld tussen 2018 en 2022, van 6 naar 13 procent.
- Het Goudse college aanneemt dat de cijfers in Gouda overeenkomen met de landelijke cijfers
- De zwemveiligheid van Goudse kinderen daardoor in gevaar kan komen

Overwegende dat:

- We het als gemeenteraad zorgwekkend vinden dat een toenemend aantal kinderen in onze waterrijke stad en omgeving niet zwemveilig is;
 - Het behalen van het A(BC) zwemdiploma de zwemveiligheid voor deze groep kinderen vergroot en daarmee het risico op verdrinken verkleint;
1. Te verkennen welke oorzaken er zijn dat Goudse kinderen geen of minder dan drie zwemdiploma's halen en te bezien welke gevolgen dit heeft voor zwem- en waterveiligheid?
 2. In Q4 aan de raad te rapporteren welke maatregelen er getroffen zouden kunnen worden om de zwemveiligheid voor alle Goudse kinderen op een zo kort mogelijke termijn te verbeteren.

Aanpak

In Gouda zijn vier aanbieders van zwemles: de verenigingen GZC DONK en Goudse Reddingsbrigade, SPORT•GOUDA en het particuliere De Kikkersprong. In de afgelopen maanden zijn deze vier organisaties de volgende vragen voorgelegd:

1. Kunnen jullie je vinden in bovengenoemde (constateringen en overwegingen van de raad)? Zo ja, waarom? Zo niet, waarom niet?
2. Welke oorzaken zijn er te benoemen dat kinderen geen of minder dan drie zwemdiploma's halen?

3. Welke gevolgen heeft dit voor de zwem- en waterveiligheid?
4. Welk percentage kinderen gaat er bij jullie door voor het B-diploma?
5. Welk percentage kinderen gaat er bij jullie door voor het C-diploma?
6. Welke maatregelen kunnen er volgens jullie genomen worden om de zwemveiligheid op (korte) termijn te vergroten?

Oorzaken geen of minder diploma's

De reacties van de vier organisaties zijn samen te vatten tot onderstaande.

1. Kunnen jullie je vinden in bovengenoemde? Zo ja, waarom? Zo niet, waarom niet?

Enerzijds wordt de geconstateerde situatie herkend door de zwemlesaanbieders. Anderzijds kampen de aanbieders met wachtlijsten die overeenkomen met voorgaande jaren, hieruit blijkt dus dat er voldoende kinderen zijn die wel op zwemles willen.

Ook de coronaperiode wordt als reden opgegeven voor het niet behalen van zwemdiploma's. Tijdens de coronaperiode hebben zwemlessen geruime tijd stilgelegen. Hierdoor hebben kinderen een achterstand opgelopen en hebben minder kinderen in die periode hun diploma's behaald. Tevens is er een toestroom van Oekraïense kinderen en andere nieuwkomers. Deze kinderen hebben ook niet allemaal zwemdiploma's waardoor het percentage kinderen in Gouda zonder zwemdiploma toeneemt.

2. Welke oorzaken zijn er te benoemen dat kinderen geen of minder dan drie zwemdiploma's halen?

Zwemlesaanbieders signaleren veelal dat ouders de zwemlessen duur en te tijdrovend vinden. De huur van het zwembad gaat jaarlijks omhoog, hierdoor zijn de verenigingen ook genoodzaakt om de contributie hierdoor te verhogen. Zwemlessen worden dus ook steeds duurder en minder aantrekkelijk bevonden. Voor ouders met een laag inkomen is het mogelijk om het kindpakket aan te vragen en het kindpakket biedt via de Rotterdampas twee tegoedbonnen voor steeds een half jaar gratis sporten: waaronder zwemles voor A-, B- en C-diploma's.

Kinderen krijgen vaak te horen dat zij na het behalen van hun A-diploma op een andere sport mogen en zwemlesaanbieders signaleren dat ouders aangeven dat het behalen van een zwemdiploma halen 'moet' in plaats van dat zwemlessen leuk zijn en belangrijk. Hierdoor kan het zo zijn dat de intrinsieke motivatie van kinderen om hun zwemdiploma's te halen ook verlaagd wordt.

3. Welke gevolgen heeft dit voor de zwem- en waterveiligheid?

Kinderen zijn beperkt vaardig met de diverse vormen van water. Een zwembad vraagt andere vaardigheden dan bijvoorbeeld de zee. Wanneer het zwemmen niet wordt bijgehouden nemen de vaardigheden af.

We kennen in Nederland de Nationale Raad Zwemveiligheid (NRZ). Het bestuur hiervan bestaat uit vertegenwoordigers van Vereniging Sport en Gemeenten, HISWA-RECRON, WIZZ (Vereniging werkgevers zwembaden en zwemscholen) en grote sportbedrijven als Rotterdam). Ook de Koninklijke Nederlandse Zwembond, Reddingsbrigade Nederland en VeiligheidNL zijn nauw verbonden aan de NRZ, dat de uitgever is van het Zwem-ABC. Dat Zwem-ABC wordt beschouwd als het nationale zwemdiploma en als de basis voor goed zwemonderwijs. Je voldoet aan de Nationale Norm Zwemveiligheid als je het Nationaal diploma C hebt behaald.

De Nationale Norm Zwemveiligheid geeft duidelijkheid over wanneer je voldoende vaardigheden beheerst om plezier te hebben en je te redden in verschillende situaties. Dat is

bij Zwemdiploma C. Je beheerst dan de vaardigheden voor een zwembad met attracties en open water, zoals recreatieplassen, brede sloten en vaarten.

Voor het Zwemdiploma A leer je de vaardigheden te beheersen voor een zwembad zonder attracties. Voor het Zwemdiploma B leer je vaardigheden te beheersen voor een zwembad met attracties, zoals een (wildwater)glijbaan, een golfslagbassin en een stroomversnelling. Pas bij het Zwemdiploma C leer je vaardigheden om op een veilige manier plezier te hebben en je te redden in open water. Vaardigheden worden opgebouwd per zwemdiploma.

Wanneer kinderen na hun A- of B-diploma stoppen met zwemles, zijn zij niet voldoende zwemvaardig. Drie van de vier zwemaanbieders in het Groenhovenbad bieden het Nationale Zwem-ABC aan.

Als kinderen zichzelf niet kunnen redden, kunnen zij anderen in gevaar ook niet helpen. Het niet zwemveilig zijn gaat over zelfredzaamheid, maar ook over de redzaamheid van anderen in en rondom het water.

4. Welk percentage kinderen gaat er bij jullie door voor het B-diploma?

De Kikkersprong: 75%

GZC Donk: 80%

Goudse Reddingsbrigade: 85%

SPORT•GOUDA: 75%

Ouders hebben het beeld dat kinderen na het behalen van hun A-diploma goed kunnen zwemmen. In de praktijk is het zo dat na het behalen van enkel het A-diploma, kinderen niet zwemveilig zijn.

5. Welk percentage kinderen gaat er bij jullie door voor het C-diploma?

De Kikkersprong: 40-50%

GZC Donk: 60%

Goudse Reddingsbrigade: 40%

SPORT•GOUDA: 35%

In 1998 is het huidige Zwem-ABC geïntroduceerd. Dit betekent dat de 'ouders van nu' bekend zijn met het vroegere A- en B-diploma. Er is dus geen goed beeld van ouders wat het behalen van een C-diploma inhoudt en welke meerwaarde dit heeft. Ondanks voorlichtingen en gesprekken met ouders, lijkt dit niet veel uit te maken om kinderen hun C-diploma te laten behalen.

Mogelijke maatregelen

Zwemveiligheid van kinderen blijft eerst en vooral een verantwoordelijkheid van ouders. Op basis van de reacties die de vier organisaties hebben gegeven, heeft het college echter wel een aantal mogelijkheden in gedachten waarmee de drempel voor ouders om hun kinderen zwemles te (blijven) bieden, lager kan worden.

Betere communicatie richting ouders

Ouders zijn zich er vaak niet van bewust wat er kan gebeuren in zwembaden of open water. Heldere communicatie naar ouders over de tijdsduur van het behalen van diploma's en tussentijdse gesprekken kunnen ook leiden tot meer begrip bij ouders voor de duur van het behalen van de diploma's. Bovendien is het belangrijk om de achterliggende gedachte van het belang van het Zwem-ABC en de Nationale Norm Zwemveiligheid goed te verwoorden. De komende tijd bekijkt het college hoe dit handen en voeten gegeven kan worden en of dit bijvoorbeeld kan en moet leiden tot een bewustwordingscampagne.

Oriëntatie op zwemlestijden

Samen met de vier zwemlesaanbieders kijkt de gemeente of een nieuwe inroostering van de zwemlestijden tot de mogelijkheden behoort. Dat is zinvol wanneer het ertoe leidt dat er meer kinderen zwemles kunnen krijgen en de wachtlijsten dus verkort worden.

Aandacht voor betaalbaarheid

De tarieven voor het Groenhovenbad stijgen bijna elk jaar. Het college houdt vast, ook conform de onlangs vastgestelde sportvisie, aan de gedachte dat zij de huren voor sportaccommodaties niet verder wil laten stijgen, anders dan met de jaarlijkse indexering. De ervaring van de aanbieders is echter wel dat de reguliere verhogingen voor ouders die geen gebruik maken van de Rotterdampas, leiden tot een zeer forse stijging van de contributie. Dit geldt ook voor losse doelgroepen, zoals de groep volwassen vrouwen die op vrijdagavond bij de Goudse Reddingsbrigade les krijgt. Een deel van deze groep maakt gebruik van het Volwassenfonds. De uitkering van het Volwassenfonds betreft een vast bedrag wat vooralsnog niet verhoogd wordt. Dat betekent dat de verenigingen vanaf 2026 een eigen bijdrage moeten gaan vragen aan de leden die gebruik maken van het Volwassenfonds. Dit is geen wenselijke situatie en zal dus ook kunnen leiden tot minder zwemvaardige inwoners. Aanbieders vragen zich ook af zij de gelegenheid kunnen krijgen om subsidies aan te vragen voor zwemactiviteiten of door bepaalde fondsen zoals het Volwassenen fonds op te plussen in financiële mogelijkheden.

De door het kabinet aangekondigde btw-verhoging is vooralsnog van de baan. Mocht die toch doorgaan dan lijkt dat alleen voor aanbieder De Kikkersprong consequenties te hebben.

Schoolzwemmen

Van het gemeentebreed invoeren van schoolzwemmen is al eerder gebleken dat dat niet wenselijk en realistisch is. Wel is het de moeite waard om te onderzoeken of het aan bepaalde scholen aangeboden kan worden. Dat zou dan gaan om scholen waarvan de populatie beduidend minder in het bezit is van zwemdiploma's dan gemiddeld. Dat vergt onderzoek en medewerking van de scholen. Er zijn gemeenten die dit succesvol georganiseerd hebben en het is de moeite waard om daar een kijkje in de keuken te nemen. Daarnaast heeft de staatssecretaris Jeugd, Preventie en Sport de Tweede Kamer laten weten in het voorjaar van 2025 met een aanpak voor het stimuleren van zwemdiplomabezit te komen. Die belofte heeft hij gedaan als reactie op een door de Kamerleden Mohandis en Van Nispen ingediende motie. In die aangenomen motie van 12 februari 2024 verzoeken de Kamerleden de regering om in overleg met het onderwijs realistische scenario's op te stellen om schoolzwemmen op termijn weer in te voeren. Het is goed om dat voorstel van de staatssecretaris af te wachten.

Statushouders en vluchtelingen

Het is van belang structureel aandacht te hebben voor de toenemende groep nieuwkomers in Gouda. Het college werkt aan een beleidskader en probeert tot die tijd ad hoc invulling te geven aan de noodzaak om deze doelgroep zwemveilig te laten worden. Inmiddels is er wel een landelijke afspraak dat Oekraïense kinderen via het landelijke Jeugdsportfonds een bijdrage in de kosten kunnen krijgen.